
Jana Volk

**Naglaševanje izbranih pridevnikov na *-(ij)ski* in samostalnikov
z naglasno dvojnico**

objavljeno v:

Hotimir Tivadar (ur.): *Slovenski javni govor in jezikovno-kulturna (samo)zavest.*

Obdobja 38. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-38/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2019.

NAGLAŠEVANJE IZBRANIH PRIDEVNIKOV NA *-(IJ)SKI* IN SAMOSTALNIKOV Z NAGLASNO DVOJNICO

Jana Volk

Fakulteta za humanistične študije, Koper
jana.volk@fhs.upr.si

DOI:10.4312/Obdobja.38.99-107

Naglasno mesto je v slovenščini nepredvidljivo, ni vezano na določen zlog v besedi, temveč se ga naučimo skupaj z besedo. Že Rigler (1968) ugotavlja, da je problem naglaševanja eden izmed pomembnejših v slovenskem pravorečju. Namen prispevka je pokazati na nekatere naglasne značilnosti samostalnikov in pridevnikov v sodobni knjižni izreki. Osredinili smo se na pridevniške izpeljanke na *-(ij)ski* in na samostalnike z naglasnimi dvojnicami. Med govorce primorske narečne skupine smo izvedli raziskavo, v kateri so sodelujoči brali posamezne povedi, kjer so bili opazovani samostalniki in pridevniki uporabljeni v nevtralnem stavčnem položaju. Posebej smo analizirali samostalnike in pridevnike z naglasnimi dvojnicami, pridevnike na *-(ij)ski* z nepremičnim naglasnim tipom in pridevnike na *-(ij)ski* s premičnim naglasnim tipom. Rezultate raziskave smo primerjali s *Slovarjem slovenskega knjižnega jezika* (2014), slovarskim delom *Slovenskega pravopisa* (2014) in *Slovensko zborno izreko* (Šeruga Prek, Antončič 2003).

naglas, naglaševanje, naglasno mesto, pridevniki na *-(ij)ski*, samostalniki z naglasno dvojnico, primorska narečna skupina

Stress and accentuation in Slovene can occasionally be unpredictable and is not bound to a specific syllable but is acquired along with the word. Rigler (1968) notes that the problem of accentuation and stress is one of the most important in Slovene orthoepy. The purpose of this article is to show some of the accent features of nouns and adjectives in the contemporary standard pronunciation. The research focused on adjectival derivatives with the *-(ij)ski* suffix and nouns that have two possibilities of accentuation. Among the speakers of the Littoral dialect group, a survey was conducted in which respondents read individual sentences and nouns and adjectives used in neutral clause positions were noted. Nouns and adjectives that have two possibilities of accentuation and adjectives with the *-(ij)ski* suffix that had a mobile and those that had an immobile accentuation type were analysed. The results of the survey were compared to the Dictionary of Slovenian Language (2014), the dictionary part of the Slovene Grammar (2014), and the Slovenian standard pronunciation (Šeruga Prek, Antončič 2003).

stress, accentuation, accent placement, adjectives with the *-(ij)ski* suffix, heteronym nouns, Littoral dialect group

1 Naglaševanje, naglas in naglasno mesto

Naglaševanje je »[i]zrazitost (jakostna ali tonemska) enega zloga [...] nasproti drugemu [...] iste besede ali ene enozložne besede« (Toporišič 1992: 116). V slovenskem

jezikoslovju sta se dolgo zamenjevala termina *naglas* (lastnost besede) in *poudarek* (lastnost stavka), ki je veljal za besedni poudarek, torej v današnjem smislu naglasa. Razlikovanje med pojmom sta uvedla Rigler (1968) in Toporišič (1976).

Večina besed v slovenskem knjižnem jeziku je enonaglasnic, tvorjenke pa so lahko večnaglasnice (najpogosteje zloženske in sklopi, npr. *živinozdravnik*, *dváindvájset*). Na število naglasov vpliva tudi zavedanje o tvorjenosti besede – če se tvorjenosti zavedamo, tvorjenka običajno ohranja naglase besed, iz katerih je tvorjena, če se tvorjenosti ne zavedamo (več), tvorjenka nima več naglasov (Šeruga Prek, Antončič 2003: 89).

V slovenskem knjižnem jeziku mesto naglasa ni predvidljivo oz. ni vezano na določen zlog v besedi (po Toporišiču prosti naglas; Toporišič 1992: 105); naglasa se naučimo skupaj s posamezno besedo. Pri knjižnem naglasu pa so nam lahko v pomoč nekatera pravila v *Slovenski slovnici* (Toporišič 2000: 63–71), *Slovenskem pravopisu* (2007: 69–72 in 2014, v nadaljevanju SP), *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* (2014, v nadaljevanju SSKJ) in priročniku *Slovenska zborna izreka*, v katerem želita avtorici pokazati na najpogostejše izgovorne napake govorcev slovenskega jezika (Šeruga Prek, Antončič 2003: 13–14).

Že Rigler ugotavlja, da je eden izmed pomembnejših pravorečnih problemov naglaševanje. Do razlik v naglasnem mestu lahko prihaja zaradi različno izpeljanih naglasnih premikov v narečjih in »različno daleč izpeljanih posploševanj naglasa v posameznih oblikoslovnih kategorijah« (Rigler 1968: 193). Zaradi nestalnega naglasnega mesta bi bilo smiselno pri izgovoru krajevnih in osebnih lastnih imen upoštevati izvorno naglasno mesto, ki je vezano na okolje in na uporabnike teh imen (Tivadar 2015b: 144–146).

2 Pravorečje v jezikovnih priročnikih

Strokovna javnost (npr. Tivadar že 2003a, 2003b, 2003c, 2015a, 2018; Mirtič 2018; Mirtič idr. 2018; Žavbi Milojević 2018) že dlje časa opozarja, da slovenščina nima samostojnega pravorečnega priročnika, zadnji je *Slovensko pravorečje* Mirka Rupla (1946). V okviru raziskave v projektu Jezikovna politika Republike Slovenije in potrebe uporabnikov je dobra polovica anketiranih izrazila željo po pravorečnem priročniku kot temeljnem priročniku, ki ga slovenščina in njeni uporabniki nujno potrebujejo.¹ Priročnik, ki bi pri pravorečnih zadregah pomagal tako profesionalnim govorcem kot splošnim uporabnikom, bi prispeval k višji splošni govorni kulturi (Ahačič 2017: 19–20).

Ker sta slovensko glasoslovje in pravorečje navezana na regionalno poreklo govorca, sta že v preteklosti veljala za zahtevno (Tivadar 2016: 112–113). Čeprav so fonetične značilnosti slovenskega knjižnega jezika obširno predstavljene v SSKJ, informacije o naglasu pridobljene z anketami, v slovarju je označen tako jakostni kot tudi tonemski naglas, pa spremenjene okoliščine govora prinašajo tudi potrebo, da

¹ Za zdaj funkcijo pravorečnega priročnika do določene mere opravljajo SP, SSKJ in *Slovenska zborna izreka* Šeruge Prek in Antončič, kar kaže tudi na določeno nesamostojnost pravorečne stroke (Ahačič 2017: 19).

že predstavljena fonetična dejstva ponovno preverjamo (Tivadar 2009: 365). Zadnje desetletje 20. stoletja je namreč poleg velikega tehnološkega razvoja prineslo tudi spremenjene okoliščine govora – vse več je govora v javnosti, razmahnilo se je število medijev, na mnogih radijskih postajah je v ospredju predvsem spontani govor, ki je tudi v narečno obarvanem jeziku, v knjižno izreko prodirajo prvine slenga, narečja, pokrajinskih govorov ali tujih jezikov. A ravno ta raznolikost govora – pokrajinska,² narečna, verjetno pa tudi generacijska – je lahko za raziskovalce poseben izziv (Tivadar 2004: 173, 175). Variantnost pa mora biti utemeljena (prav tam: 173), zato se morajo raziskovalci ukvarjati predvsem z raziskovanjem govora in realnih govorjenih besedil (Tivadar 2012: 596).

3 Naglasno mesto v raziskavah slovenskega govorjenega jezika ter raziskava o naglaševanju pridevnikov na *-(ij)ski* in nekaterih samostalnikov z naglasno dvojnico v primorski narečni skupini

Laharnar (2014: 61–62) na gradivu korpusa Gos ugotavlja, da prihaja do odstopanj pri naglasnem mestu predvsem pri premičnem naglaševanju večzložnih deležnikov na *-l*. Tu po Šeruga Prek in Antončič (2003: 101) prevladuje napačno nepremično naglaševanje (npr. *pozvonil* namesto *pozvónil*). Pri samostalnikih z dvojnico v naglaševanju v roditeljski ednine izpostavi samostalni *zavod* (naglašen kot *závoda* ali *zavóda*), ki kaže odstopanja v množinski obliki – v korpusu se namreč ob dvojnici *závodi* pojavlja le oblika *zavódi*, ki jo priporočata tudi Šeruga Prek in Antončič (2003: 127). Nekatere samostalnike pa lahko govorci napačno naglasijo že v imenovalniku, npr. *petelin*, *Ukrajinka* ali *dekle*. Beseda *megla* je po SSKJ lahko naglašena na polglasniku ali na *a*: v korpusu se pojavljata obe obliki, v obliki z naglasnim mestom na *a* pri govorki iz severovzhodne Slovenije. Tudi beseda *pekel* ima dvojnično naglaševanje, obe možnosti se pojavljata tudi v korpusu.

Mirtič (2015: 129–132) opazuje naglasne značilnosti samostalnikov druge ženske sklanjatve z dvojničnim pregibno-naglasnim vzorcem v roditeljski ednine in ugotavlja, da prevladuje mešani naglasni tip, saj ga vsi anketiranci uporabijo pri 11 samostalnikih (*nádoblastí, podkletí, primesí, uteží* ...), pri samostalnikih *oblast*, *premoč* in *veleobr* 9 anketirancev uporablja mešani naglasni tip, po 1 pa nepremičnega, pri samostalniku *obr*v 8 anketirancev uporablja mešani naglasni tip, 2 pa nepremičnega, najbolj pa izstopa samostalni *postr*v, pri katerem 6 anketirancev uporablja mešani naglasni tip, 4 anketiranci pa so naglasili tudi končnico (*postr*ví).

3.1 Raziskava med govorci primorske narečne skupine

Šeruga Prek in Antončič ugotavljata, da je pri izpeljanih pridevnikih na *-(ij)ski*, nastalih iz samostalnikov, zelo pogosto napačno naglaševanje. Prevladuje sicer naglaševanje na *-(ij)ski*, zato ga avtorici priporočata tudi pri morebitnih dvojnicah (Šeruga Prek, Antončič 2003: 91).

2 Govorjeni jezik na Obali se od govorjenega jezika drugih slovenskih pokrajin razlikuje (vsaj) po intonaciji (Volk 2011) in tvorjenju polglasnikov (Volk 2018).

Raziskavo smo izvedli³ med govorce slovenščine kot maternega jezika, ki prihajajo iz različnih krajev primorske narečne skupine (po Logar, Rigler 1983, 2016). Sodelovalo je 55 anketirancev ženskega in moškega spola, starih od 9 do 74 let.

V raziskavi sodelujoči anketiranci so prebrali vnaprej pripravljeno besedilo, ki vsebuje analizirane samostalnike in pridevnike v nevtralnem stavčnem položaju. Pred snemanjem niso bili seznanjeni, kaj natančno z raziskavo preverjamo, na branje se niso mogli pripravljati. Njihovo branje smo posneli, da bi kasneje analizirali naglasno mesto. Naglasno mesto izbranih pridevnikov in samostalnikov smo analizirali po slovarskem delu SP (2014), SSKJ¹ (2014), SSKJ² (2014) in *Slovenski zborni izreki* (Šeruga Prek, Antončič 2003). Ločeno analiziramo: a) samostalnike z naglasnimi dvojnicami, b) pridevnike na *-(ij)ski* z naglasnimi dvojnicami, c) pridevnike na *-(ij)ski* z nepremičnim naglasom, č) pridevnike na *-(ij)ski* z obveznim premičnim naglasom in d) ostale pridevnike na *-(ij)ski*.

Rezultati so zaradi lažje primerjave prikazani v odstotkih. Pri nekaterih sodelujočih se je pojavilo povsem napačno⁴ oz. neustrezno naglaševanje, npr. *próvizija*, zato smo takšne primere iz obravnave izločili, preostalo število pravih in nepravilnih primerov oz. dvojnic smo preračunali v odstotke, vrednosti so zaokrožene na eno decimalko. Če ni drugače navedeno, velja oznaka SSKJ za prvo (SSKJ¹) in drugo izdajo SSKJ (SSKJ²).

3.1.1 Samostalniki z naglasnimi dvojnicami

Sem sodijo samostalniki, ki imajo naglas na predzadnjem ali predpredzadnjem zlogu. V nekaterih primerih je med obema možnostma kvalifikator *in*,⁵ v drugih pa *tudi*.⁶ Analizirani samostalniki in kvalifikatorji so navedeni v Tabeli 1. Samostalni *diskusija* ima v SSKJ² kvalifikator *in*, po SSKJ¹ kvalifikator *tudi*, po SP pa se naglašuje samo na predzadnjem zlogu. Samostalni *televizija*⁷ ima po SSKJ kvalifikator *in*, v SP pa je navedena samo oblika z naglasom na predzadnjem zlogu. Pri samostalniku *agencija* je na prvem mestu oblika z naglasom na predpredzadnjem zlogu (*agéncija*), pri ostalih analiziranih samoglasnikih s kvalifikatorjem *in* pa je na prvem mestu oblika z naglasom na predzadnjem zlogu (*diskusija*, *televizija*). V samostalnikih s kvalifikatorjem *tudi* je na prvem mestu navedena oblika z naglasom na predzadnjem zlogu.

- 3 Za pomoč pri izvedbi ankete se zahvalujemo študentom Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem: Aniki Černigoj, Anzheliki Danadzhy, Poloni Kavčič, Leonu Kolmanu, Nini Petejan, Piji Stegel in Marini Vitkovič.
- 4 Izraza *pravilno* in *nepravilno/napačno* uporabljamo v pomenu, da naglasno mesto ni v skladu z v jezikovnih priročnikih zapisano knjižno normo.
- 5 Kvalifikator *in* stoji pred enakovredno dvojnico. Dvojnice so lahko pisne, izgovorne, pisno-izgovorne ali oblikoslovne (SSKJ²: 29, 35). Izgovorne dvojnice se lahko razlikujejo v številu naglasov, mestu naglasa, kvaliteti in kvantiteti naglašene samoglasnika, fonemskih variantah.
- 6 Kvalifikator *tudi* stoji pred manj navadno dvojnico, ki se v knjižnem jeziku ali umika ali uveljavlja (SSKJ: 35).
- 7 Samostalni najdemo tudi v *Slovarju slovenskih sinonimov* z naglasnim mestom na predzadnjem zlogu (*televizija*).

Analizirana beseda	Kvalifikator		Naglas na predzadnjem zlogu v %	Naglas na predpredzadnjem zlogu v %
<i>agencija</i>	<i>in</i>	<i>agencija</i>	77,1	22,9
<i>televizija</i> *	<i>in</i> (SSKJ)	<i>televizija</i>	60,4	39,6
<i>diskusija</i> **	<i>in</i> (SSKJ ²)/ <i>tudi</i> (SSKJ ¹)	<i>diskusija</i>	4,1	95,9
<i>eksplozija</i>	<i>tudi</i>	<i>eksplozija</i>	28,8	71,2
<i>garancija</i>	<i>tudi</i>	<i>garancija</i>	90,2	9,8
<i>kartuzija</i> ⁸	<i>tudi</i>	<i>kartuzija</i>	24,5	75,5
<i>provizija</i>	<i>tudi</i>	<i>provizija</i>	71,4	28,6
<i>trámvaj</i>	<i>tudi</i>	<i>trámváj</i>	57,7	42,3

Tabela 1: Naglaševanje samostalnikov, ki imajo v imenovalniku ednine dvojnično naglasno mesto. * Po SP samo *televizija*. ** Po SP samo *diskusija*.

V samostalnikih s kvalifikatorjem *in* prevladuje naglas na predpredzadnjem zlogu v besedi *agencija* in na predzadnjem zlogu v besedi *televizija*. V besedi *diskusija* je pogostejše naglasno mesto na predpredzadnjem zlogu, torej prevladuje oblika, ki je v SSKJ¹ označena kot manj pogosta. Med samostalnikih s kvalifikatorjem *tudi* prevladuje naglasno mesto na predzadnjem zlogu pri samostalnikih *garancija* in *provizija*, pri samostalniku *trámvaj* sta obe dvojnici uporabljene skoraj enakovredno, samostalnika *eksplozija* in *kartuzija* pa sta pogosteje naglašena na predpredzadnjem zlogu.

3.1.2 Pridevniki na *-(ij)ski* z naglasno dvojnico

Pridevnik *televizijski* ima v SSKJ na prvem mestu naglas na predzadnjem zlogu (*televizijski*), ob kvalifikatorju *in* pa tudi obliko z naglasom na predpredzadnjem zlogu (*televizijski*), v SP pa samo prvo obliko. Pridevnik *kemijski* ima po SSKJ na prvem mestu naglas na predpredzadnjem zlogu (*kemijski*), ob kvalifikatorju *tudi* je oblika z naglasom na predzadnjem zlogu (*kemijski*), SP pa pozna samo slednjo obliko. Pridevnik *intervencijski* ima na prvem mestu obliko z naglasom na predzadnjem zlogu (*intervencijski*), pridevnik *trámvajski* pa z naglasom na predpredzadnjem zlogu (*trámvajski*).

8 Samostalnik najdemo tudi v *Slovarju slovenskih sinonimov* z naglasnim mestom na predpredzadnjem zlogu (*kartuzija*).

Analizirana beseda	Kvalifikator		Naglas na predzadnjem zlogu v %	Naglas na predpredzadnjem zlogu v %
<i>privatizacijski</i>	<i>in</i>	<i>privatizácijski</i>	57,1	42,9
<i>televizijski*</i>	<i>in</i> (SSKJ)	<i>televízijski</i>	76	24
<i>intervencijski</i>	<i>tudi</i>	<i>intervéncijski</i>	21,6	78,4
<i>kémijski**</i>	<i>tudi</i> (SSKJ ⁹)	<i>kemíjski</i>	9,4	90,6
<i>trámvájski</i>	<i>tudi</i>	<i>tramvájski</i>	64,7	35,3

Tabela 2: Naglaševanje pridevnikov na *-(ij)ski*, ki imajo v imenovalniku ednine dvojnično naglasno mesto. * Po SP samo *televizijski*. ** Po SP samo *kemijski*.

Pri anketirancih prevladuje naglas na predzadnjem zlogu pri pridevniku *televizijski*, pri pridevniku *privatizacijski* pa sta skoraj enakovredni obe obliki, *privatizacijski* in *privatizácijski*. Pri pridevnikih s kvalifikatorjem *tudi* prevladuje naglas na predpredzadnjem zlogu pri pridevniku *intervencijski*, torej v obliki, ki naj bi bila v knjižnem jeziku manj pogosta, in *kemijski*, obliki, ki je v knjižnem jeziku pogostejša. Pri pridevniku *tramvájski* pa je pogosteje izbrana dvojnica, ki naj bi bila v knjižnem jeziku manj pogosta.

3.1.3 Pridevniki na *-(ij)ski* z nepremičnim naglasom

Pridevnika *magíjski* in *prekmúrski*⁹ imata naglas na predzadnjem zlogu, pridevnika *promócijski* in *transákcijski* pa na predpredzadnjem zlogu.

Analizirana beseda	Naglas na predzadnjem zlogu v %	Naglas na predpredzadnjem zlogu v %
<i>magíjski</i>	28,8	71,2
<i>prekmúrski</i>	50	50
<i>promócijski*</i>	9,4	90,6
<i>transákcijski</i>	13,5	86,5

Tabela 3: Naglaševanje pridevnikov na *-(ij)ski* z nepremičnim naglasom. * Besede *promocijski* v SP ni.

Pridevnik *magíjski* večina anketirancev naglašuje na predpredzadnjem zlogu, torej napačno, pri pridevniku *prekmurski* pa je razmerje izenačeno. Pridevnika *promócijski* in *transákcijski* večinoma naglašujejo pravilno, na predpredzadnjem zlogu v besedi.

9 Lokalni pokrajinski izgovor je z naglasom na prvem zlogu (*Prékmurje*, *prékmuřski*) (Tivadar 2015b: 145).

3.1.4 Pridevniki na *-(ij)ski* z obveznim premičnim naglasom

Pridevniki z obveznim premičnim naglasom so naglašeni na predzadnjem zlogu.

Analizirana beseda	Naglas na predzadnjem zlogu v %	Naglas na predpredzadnjem zlogu v %
<i>akumulacijski</i>	72,6	27,4
<i>garancijski</i>	76,8	23,2
<i>infekcijski</i>	36,5	63,5
<i>komunikacijski</i>	74,5	25,5
<i>kvalifikacijski</i>	59,6	40,4
<i>okupacijski</i>	50	50
<i>operacijski</i>	78,8	21,2
<i>opozicijski</i>	41,2	58,8
<i>organizacijski</i>	69,2	30,8
<i>reakcijski</i>	69,2	30,8
<i>reformacijski</i>	38,5	61,5
<i>reklamacijski</i>	42,1	57,9
<i>rekreacijski</i>	61,9	38,1

Tabela 4: Naglaševanje pridevnikov na *-(ij)ski* z obveznim premičnim naglasom.

Pravilno so anketiranci naglasili pridevnike *operacijski*, *garancijski*, *komunikacijski*, *akumulacijski*, *organizacijski*, *reakcijski*, *rekreacijski*, *kvalifikacijski*, pri pridevniku *okupacijski* se enakomerno uporabljata obliki *okupácijski* in *okupacijski*, pri pridevnikih *opozicijski*, *reklamácijski*, *reformácijski* in *infékcijski* pa je pogostejša napačna oblika.

3.1.5 Ostali analizirani pridevniki na *-(ij)ski*

V to kategorijo uvrščamo pridevnike, ki so naglašeni na predzadnjem zlogu, samostalniki, iz katerih so pridevniki izpeljani, pa imajo naglasno dvojnico (npr. *agencija* in *agéncija*, pridevnik je *agencijski*).

Analizirana beseda	Naglas na predzadnjem zlogu v %	Naglas na predpredzadnjem zlogu v %
<i>agencijski</i>	86,8	13,2
<i>diskusijski</i>	28,8	71,2
<i>eksplózijski</i>	40,4	59,6
<i>kartuzijánski</i>	78,8	21,2

Tabela 5: Naglaševanje ostalih pridevnikov na *-(ij)ski*.

V pridevnikih *agencijski* in *kartuzijánski* prevladuje pravilno naglaševanje na predzadnjem zlogu, v pridevnikih *diskúsijski* in *eksplózijski* pa prevladuje napačno naglaševanje na predpredzadnjem zlogu.

4 Rezultati in zaključki

Po analizi vseh primerov, ki imajo naglasne dvojnice in med obema oblikama kvalifikator *in*, ugotovimo, da rahlo prevladuje naglas na predpredzadnjem zlogu (54,94 %), na predzadnjem zlogu pa je naglašanih 45,06 % primerov. V primerih z dvojničnim naglaševanjem in s kvalifikatorjem *tudi* pa je razmerje obrnjeno – več (54,1 %) jih je naglašanih na predpredzadnjem zlogu, torej je večkrat izbrana manj običajna možnost, 45,9 % besed pa je naglašanih na predzadnjem zlogu. Pridevnikov na *-(ij)ski*, ki se pravilno naglašujejo na predzadnjem zlogu, je v naši anketi 57,1 %, kar velik odstotek pa jih je neustrezno naglašanih na predpredzadnjem zlogu, 42,9 %. Skupno rahlo prevladuje naglas na predzadnjem zlogu v besedi (52,6 % vseh primerov). Tudi v italijanščini, jeziku, ki je z večino narečij analizirane narečne skupine v stiku, je naglasno mesto prosto, najpogosteje je naglas na predzadnjem zlogu (takih je približno polovica vseh besed), precej besed pa ima naglas na predpredzadnjem zlogu (približno desetina) (Canepari 2004: 150). A glede na dobljene rezultate ne bi mogli z gotovostjo trditi, ali je viden vpliv italijanskega jezika. Mogoče na neustrezno izbiro naglasnega mesta vpliva tudi pomanjkanje sodobnega pravorečnega priročnika, utemeljenega na gradivu dejanskega, realnega govora, ne pa na izreki dobrega govorca. Vsekakor bi za odgovore na ta vprašanja potrebovali večji korpus, več govorcev, tudi primerjavo z drugimi slovenskimi pokrajinami.

Literatura

- AHAČIČ, Kozma idr., 2017: *Ciljni raziskovalni projekt Jezikovna politika Republike Slovenije in potrebe uporabnikov: raziskovalno poročilo*. https://isjfr.zrc-sazu.si/sites/default/files/raziskovalno_porocilo_28_11_2017.pdf (dostop 7. 5. 2019)
- CANEпари, Luciano, 2004: *Manuale di pronuncia italiana*. Bologna: Zanichelli.
- LAHARNAR, Alenka, 2014: *Korpus govornega jezika in njegova uporabnost za analize govora. Diplomsko delo*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- LOGAR, Tine, RIGLER, Jakob, 1983, dopolnili sodelavci Dialektološke sekcije ISJFR ZRC SAZU 2016: *Karta slovenskih narečij z večjimi naselji*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Inštitut za antropološke in prostorske študije ZRC SAZU.
- MIRTIČ, Tanja, 2015: Naglasne in oblikovne značilnosti samostalnikov druge ženske sklanjatve v sodobni knjižni slovenščini. Helena Dobrovoljc, Tina Lengar Verovnik (ur.): *Pravopisna razpotja*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 125–136.
- MIRTIČ, Tanja, 2018: Pravorečna problematika s splošnoslovarskega vidika. *Slavia Centralis* XI/2. 172–184.
- MIRTIČ, Tanja, HUBER, Damjan, VEROVNIK, Tina, PODBEVŠEK, Katarina, TIVADAR, Hotimir, ŽAVBI, Nina, 2018: Slovenščina in javno govorno izražanje. *Pravna ureditev in programski dokumenti o jezikovni rabi in praksah jezikovnih uporabnikov v Republiki Sloveniji in uporabnikov slovenskega jezika v sosednjih državah in po svetu*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 56–73. www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-090WK5J2 (dostop 22. 7. 2019)
- RIGLER, Jakob, 1968: Problematika naglaševanja v slovenskem knjižnem jeziku. *Jezik in slovstvo* XIII/6. 192–199.
- RUPEL, Mirko, 1946: *Slovensko pravorečje*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika* [= SSKJ¹]. www.fran.si (dostop 10. 5. 2019)
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja [= SSKJ²]. www.fran.si (dostop 10. 5. 2019)

- Slovenski pravopis* [= SP]. www.fran.si (dostop 10. 5. 2019)
- SNOJ, Jerica, AHLIN, Martin, LAZAR, Branka, PRAZNIK, Zvonka: *Sinonimni slovar slovenskega jezika*. www.fran.si (dostop 10. 5. 2019)
- ŠERUGA PREK, Cvetka, ANTONČIČ, Emica, 2003: *Slovenska zborna izreka. Priročnik z vajami za javne govorce*. Maribor: Aristej.
- TIVADAR, Hotimir, 2003a: Podoba in funkcija govornega knjižnega jezika glede na neknjižne zvrsti. Erika Kržišnik (ur.): *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: členitev jezikovne resničnosti. Obdobja 22*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete. 437–452.
- TIVADAR, Hotimir, 2003b: Podoba govornega slovenskega knjižnega jezika v Slovenskem pravopisu 2001. *Slavistična revija* LI/2. 203–220.
- TIVADAR, Hotimir, 2003c: Aktualna vprašanja slovenskega pravorečja. Stanisław Gajda, Ada Vidovič Muha (ur.): *Współczesna polska i słoweńska sytuacja językowa*. Opole: Uniwersytet Opolski, Instytut Filologii Polskiej; Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta. 281–299.
- TIVADAR, Hotimir, 2004: Kaj je prav in kaj resnično (prav) v slovenskem govoru. *Moderno v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi. 40. seminar slovenskega jezika, literature in kulture*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezika pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete. 172–178.
- TIVADAR, Hotimir, 2009: Fonetika in realno gradivo – izbira(nje), pridobivanje, urejanje in analiza govornih medijskih besedil. Marko Stabej (ur.): *Infrastruktura slovenščine in slovenistike. Obdobja 28*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 365–369.
- TIVADAR, Hotimir, 2012: Nove usmeritve pri raziskavah govora s pogledom v preteklost. *Slavistična revija* LX/V. 587–601.
- TIVADAR, Hotimir, 2015a: Vloga pravorečja in njegovo poučevanje v slovenskem osnovno- in srednješolskem izobraževanju. *Jezik in slovstvo* LX/3–4. 161–172.
- TIVADAR, Hotimir, 2015b: Razmerje med domačim in tujim v govornem knjižnem jeziku 3. tisočletja. Marko Jesenšek (ur.): *Leopold Volkmer. Prvi posvetni pesnik na slovenskem Štajerskem*. Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 106). 139–148.
- TIVADAR, Hotimir, 2016: Slovenska fonetika za tuje študentke in študente. Alojzija Zupan Sosič: *Drugačnost v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi. 52. seminar slovenskega jezika, literature in kulture*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 111–116.
- TIVADAR, Hotimir, 2018: Slovensko pravorečje kot samostojna kodifikacijska knjiga. *Slavia Centralis* XI/2. 158–171.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1976: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- TOPORIŠIČ, Jože, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja.
- VOLK, Jana, 2011: Intonacija v spontanem govoru v Slovenski Istri. *Globinska moč besede: red. prof. dr. Martini Orožen ob 80-letnici*. Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta. 379–395.
- VOLK, Jana, 2018: Polglasnik v slovenskem spontanem govoru prebivalcev Obale. *Jezik in slovstvo* LXIII/I. 19–37.
- ŽAVBI MILOJEVIĆ, Nina, 2018: Jezik (govor) v slovenskih gledališčih in jezikovna politika. *Slavia Centralis* XI/2. 132–143.